

MAŁGORZATA WOJTCZAK

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

WPŁYW SZTUCZNEJ INTELIGENCJI NA POSTĘPOWANIE W PRZEDMIOCIE UDZIELENIA PATENTU NA WYNAŁAZEK

1. WPROWADZENIE

Rozwój prawa patentowego przyczynia się do wspierania innowacyjności w kraju. Niewątpliwie ochrona własności przemysłowej pełni istotną rolę w tym obszarze. Nowe technologie, społeczeństwo informacyjne wymuszają wprowadzenie zmian do procedury krajowej w zakresie postępowania patentowego. Wymagana jest elastyczność tejże procedury, dążenie do zwiększenia udziału zgłoszeń dokonywanych w postaci elektronicznej w szczególności dotyczy to wynalazków i wzorów użytkowych. Zasadniczo wpłynie to na szybkość rozpatrywania zgłoszeń. Czy w związku z powyższym wykorzystanie sztucznej inteligencji w postępowaniu patentowym usprawni procedurę krajową, skróci ją, a tym samym wpłynie na tendencję wzrostu zgłoszeń dotyczących patentu na wynalazek, jak również wzrostu udzielonych patentów w trybie krajowym?

Cyfrowa transformacja związana z szybkim rozwojem technologii cyfrowych dotyczy nie tylko różnych sfer działalności gospodarczej. Wykorzystanie sztucznej inteligencji doprowadzi do wzrostu efektywności świadczenia usług przez administrację publiczną w sposób oszczędny

i sprawny. Nie chodzi tu zupełnie o zastąpienie ludzi przez maszyny, ale o zwiększenie efektywności wykonywanych czynności w administracji publicznej.

Pojęcie sztucznej inteligencji (ang. *artificial intelligence*, w skrócie AI) zostało użyte już w latach 50. XX w. przez Johna McCarthy'ego¹ i jest obecnie najważniejszym pojęciem rozwoju technologicznego. W literaturze używanych jest wiele określeń definiujących AI. Na potrzeby niniejszego artykułu przyjmijmy jedną z nich, określającą, że każdy program komputerowy, wykonujący czynności wymagające ludzkiej inteligencji, można uznać za system sztucznej inteligencji. Zasadniczą kwestią jest to, że program samodzielnie potrafi wykonać określone czynności, symulując ludzkie myślenie². Upraszczając, sztuczną inteligencją są tzw. systemy informatyczne zdolne do zastępowania inteligentnego działania człowieka, opartych na tworzeniu sieci neuronowych, których działanie jest zbliżone do operacji wykonywanych przez ludzki mózg, a co istotne – nie ma potrzeby bezpośredniego udziału człowieka w wykonywaniu działań przez sztuczną inteligencję³.

W postępowaniu patentowym nie jest istotna dziedzina techniki, z której pochodzi wynalazek, co oznacza jednak, że wynalazek musi być rozwiązaniem o charakterze technicznym⁴. Pojęcie wynalazku w literaturze jest dość niejednolite, a tym samym nie ma jednomyślności w określeniu tego pojęcia. Nawiązując do ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej⁵, najczęściej wynalazek nazywany jest jako techniczne rozwiązanie dowolnego problemu, zaś techniczność rozwiązania świadczy o istocie tego dobra niematerialnego, jaką jest znalezienie właściwego produktu lub sposobu postępowania w celu

¹ P.J. HAYES, L. MORGENSTERN, *On John McCarthy's 80th Birthday*, [w:] *Honor of His Contribution*, «AI Magazine» 28.4/2007, s. 93-102.

² <https://www.computerworld.pl/news/Czym-wlasciwie-jest-sztuczna-inteligencja,401702.html> (dostęp: 20 marca 2019 r.).

³ R. MARKIEWICZ, *Sztuczna inteligencja i własność intelektualna*, [w:] *100 lat ochrony własności przemysłowej w Polsce. Księga jubileuszowa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej*, red. A. ADAMCZAK, Warszawa 2018, s. 1435.

⁴ M. DU VALL, *Prawo patentowe*, Warszawa 2008, s. 160.

⁵ Ustawa z 30 czerwca 2000 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 286, 288 ze zm.); dalej: p.w.p.

przewycięzenia istniejącego problemu o charakterze technicznym⁶. Spełnienie trzech warunków przez wynalazek, tj. nowości, poziomu wynalazczości i przemysłowego stosowania⁷, daje możliwość uzyskania ochrony patentowej na dany wynalazek. Są to podstawowe przesłanki zdolności patentowej⁸. Brak jednego z tych warunków powoduje nieuzyskanie patentu na wynalazek. W świetle ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej wynalazek uważa się za nowy, jeśli nie jest on częścią stanu techniki⁹, czyli nie był on ujawniony przed dniem złożenia wniosku o udzielenie patentu, tj. przed datą oznaczającą pierwszeństwo¹⁰. Poziom wynalazczy oznacza natomiast, że wynalazek nie wynika w sposób oczywisty dla znawcy (fachowca bądź eksperta działającego w danej dziedzinie) ze stanu techniki¹¹. W orzecznictwie określono, że wystarczające jest, aby wynalazek był czymś więcej niż tylko rutynową wiedzą mechanika lub inżyniera¹². Ostatnią ustawową przesłanką jest przemysłowa stosowalność, polegająca na opatentowaniu takiego wynalazku, który może być stosowany z identycznym skutkiem w sposób powtarzalny¹³. Zgłaszający wynalazek do ochrony patentowej jest zobligowany wykazać, że jego rozwiązanie o charakterze technicznym znajduje zastosowanie w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa¹⁴.

Przede wszystkim należy podkreślić, że wynalazek powinien wносить określony wkład techniczny do określonej dziedziny techniki, której dotyczy. Cechy techniczne wynalazku muszą różnić się od znanych

⁶ E. NOWIŃSKA, U. PROMIŃSKA, K. SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, *Własność przemysłowa i jej ochrona*, Warszawa 2014, s. 30.

⁷ Art. 24 p.w.p.

⁸ A. SZEWC, G. JYŻ, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2011, s. 63.

⁹ Art. 25 ust. 1 p.w.p.

¹⁰ M. KRÓL, *Nowość i przemysłowa stosowalność jako przesłanki patentowalności w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Glosa” 3/2010, s. 95.

¹¹ Art. 26 ust. 1 p.w.p.

¹² Wyrok WSA w Warszawie z 13 marca 2008 r., VI SA/Wa 1404/07, «Lex» nr 599477.

¹³ Z. ZAWADZKA, *Prawo patentowe*, [w:] *Prawo własności intelektualnej*, red. J. SIENIŃCZYŁO-CHLABICZ, M. RUTKOWSKA-SOWA, Z. ZAWADZKA, M. NOWIKOWSKA, Warszawa 2018, s. 571-577.

¹⁴ Art. 27 p.w.p.

rozwiązań. W orzecznictwie zauważa się ponadto zasadnicze znaczenie dla kryterium technicznego charakteru wynalazku w zakresie oceny zdolności patentowej. W przypadku niestwierdzenia przez Urząd Patentowy RP teźe przesłanki, prowadzi to do uznania braku zdolności patentowej zgłoszonego wynalazku, co powoduje, że dalsze badania nie są prowadzone, zaś ochrona patentowa jest wykluczona¹⁵. Należy podkreślić jednak, że wymóg technicznego charakteru nie jest ustawową przesłanką patentowalności. Stanowi ona element teoretycznej definicji wynalazku¹⁶.

Wyróżnia się cztery kategorie wynalazków w zależności od przedmiotu rozwiązania, to jest sposoby, urządzenia, produkty i zastosowania. Tym samym opatentowanie wynalazku oznacza uzyskanie przez uprawnionego patentu na wynalazek w określonym ustawowo czasie, terytorium i zakresie¹⁷. Procedura krajowa nie przewiduje wyjątków w zakresie kategorii wynalazków.

Zweryfikowanie przesłanek zdolności patentowej, tj. nowości, poziomu wynalazczości, przemysłowej stosowalności oraz technicznego charakteru wynalazku z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w procedurze udzielenia prawa ochronnego na wynalazek przyczyni się do zwiększenia składanych zgłoszeń dotyczących patentu na wynalazek oraz zwiększenia liczby udzielanych patentów.

2. ZGŁOSZENIA WYNALAZKÓW I UDZIELONYCH PATENTÓW WEDŁUG DANYCH GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Według danych statystycznych w 2017 r. do Urzędu Patentowego RP wpłynęło 3924 zgłoszeń dotyczących patentu na wynalazek, natomiast udzielono ich 2795 w trybie krajowym¹⁸. Nastąpiło zmniejszenie liczby

¹⁵ Wyrok NSA z 16 marca 2011 r., II GSK 374/10, «Lex» nr 1080129.

¹⁶ E. NOWIŃSKA, U. PROMIŃSKA, K. SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, *Własność przemysłowa i jej ochrona*, Warszawa 2014, s. 30.

¹⁷ A.M. DEREŃ, *Zarządzanie własnością intelektualną w transferze technologii*, Warszawa 2014, s. 69-70.

¹⁸ *Rocznik Statystyczny RP*, Warszawa 2018, s. 437.

zgłoszeń w stosunku do 2016 r. o 337, jak również liczba udzielonych patentów w stosunku do poprzedniego roku zmalała o 575. Dane statystyczne zgłoszeń wynalazków do Urzędu Patentowego RP przedstawiają niestabilną sytuację w tym zakresie. Od 2009 r. zauważalna jest tendencja wzrostowa zgłoszeń wynalazków do Urzędu Patentowego RP. Niestety nie jest to jednolity wzrost coroczny. Zaburzenia wzrostu występują od 2016 r.

W przypadku udzielonych patentów od 2009 r. do 2017 r. podobnie nie można zauważyć jednolitego wzrostu, ale jedynie niestabilność. Odsetek odrzuconych zgłoszeń w stosunku do udzielonych patentów na przeszerzeni 2015-2017 wynosi: 28,77% (2017), 20,91% (2016), 48,62% (2015).

Największy udział w zgłoszeniach wynalazków mają podmioty gospodarcze (44,9% w 2017 r.). Tuż za podmiotami gospodarczymi są jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk (40,0% w 2017 r.). Udział osób fizycznych w zgłoszeniach wynalazków wynosi 15,1% w 2017 r.

Najwięcej zgłoszonych wynalazków w 2017 r. dotyczyło odpowiednio: chemii i metalurgii (720 wynalazków); różnych procesów przemysłowych i transportu (546 wynalazków); podstawowych potrzeb ludzkich (461 wynalazków); budowy maszyn, oświetlenia, ogrzewania, uzbrojenia, techniki minerskiej (318 wynalazków); budownictwa i górnictwa (252 wynalazki); fizyki (244 wynalazki); elektrotechniki (114 wynalazków); włókiennictwa i papiernictwa (18 wynalazków). Niesklasyfikowano do żadnego z działów techniki aż 1251 wynalazków.

Natomiast udzielonych patentów w 2017 r. było według działów techniki: 550 patentów w różnych procesach przemysłowych i transporcie; 534 patenty z chemii i metalurgii; 480 patenty w ramach podstawowych potrzeb ludzkich; 398 patentów w zakresie fizyki; 337 patentów w obszarze budowy maszyn, oświetlenia, ogrzewania, uzbrojenia, techniki minerskiej; 237 patentów z elektrotechniki; 223 patenty z budownictwa i górnictwa; 36 patentów z włókiennictwa i papiernictwa¹⁹.

Z powyższych danych statystycznych wynika, że nie są to liczby na tyle znaczące, aby zajmować zaszczytne miejsce w rankingach wśród krajów UE. Istnieje potrzeba wprowadzenia zmian, które wpłyną na

¹⁹ *Ibidem*.

zwiększenie wskaźników w zakresie zgłaszania wynalazków i udzielanych patentów.

3. PROCEDURA UDZIELANIA PATENTU

Procedura udzielenia patentu na wynalazek zgłoszony w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej toczy się według przepisów pochodzących z dwóch odrębnych sfer. Przede wszystkim zastosowanie mają przepisy ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej oraz wydanych na podstawie zawartej w niej delegacji ustawowej rozporządzeń wykonawczych, odnoszących się do kwestii proceduralnych związanych z udzieleniem patentów. Regulacja ta nie jest samodzielna i nie może stanowić wyłącznej podstawy działania Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w tym zakresie. Z tego względu przepisy ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej odsyłają w sprawach nieuregulowanych tą ustawą do regulacji zawartych w ustawie z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego²⁰. Zapewne wykorzystanie sztucznej inteligencji wymusza wprowadzenie zmian w przepisach prawnych w zakresie przede wszystkim ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej oraz jej aktów wykonawczych.

Procedura rejestracji wynalazku w Urzędzie Patentowym RP charakteryzuje się kilkoma etapami postępowania w sprawie udzielenia patentu na wynalazek. Należą do nich: zgłoszenie wynalazku; rejestracja formalna i wstępne badanie zgłoszenia; ogłoszenie o zgłoszeniu wynalazku; sporządzenie sprawozdania o stanie techniki; wydanie decyzji w sprawie udzielenia patentu; wykonanie decyzji o udzieleniu patentu. Odrębnie może być toczona procedura stwierdzenia wygaśnięcia decyzji o udzieleniu patentu²¹.

Rodzi się więc pytanie, do których etapów postępowania w sprawie udzielenia patentu na wynalazek można włączyć sztuczną inteligencję.

²⁰ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 256); dalej: k.p.a.

²¹ A. SZEWC, *Prawo własności przemysłowej*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, 14A, red. R. SKUBISZ, Warszawa 2017, s. 556.

Zmiany cywilizacyjne, spowodowane głównie rozwojem nowych technologii, zmierzają do powszechnego wykorzystywania sztucznej inteligencji w różnych dziedzinach życia. Nieuniknione jest wykluczenie włączenia zaawansowanych algorytmów w obszarze procedur ochrony własności przemysłowej. Urząd Patentowy RP umożliwił rejestrację zgłoszeń w trybie online oraz wyszukiwania wynalazków w postaci elektronicznej. Wykorzystywane jest w tym zakresie oprogramowanie *epoline*[®] Online Filing (eOLF)²². Urząd Patentowy RP zamieścił na swojej stronie internetowej wymagania techniczne niezbędne do używania z oprogramowania w celu dokonania zgłoszenia wynalazku lub wzoru użytkowego.

Ponadto zgłaszający wynalazek może przed dokonaniem zgłoszenia samodzielnie sprawdzić w bazach danych, czy nie zostaną naruszone prawa innych zgłaszających. Jest to pomocne w zakresie przygotowywania dokumentacji zgłoszeniowej i badania czystości patentowej. Do takich baz danych, dostępnych z wykorzystaniem strony internetowej Urzędu Patentowego RP, należą: Register Plus²³, Wyszukiwarka Przedmiotów Chronionych²⁴, Serwer Publikacji UPRP oraz Espacenet-PL.

Biorąc pod uwagę choćby te cztery bazy, sztuczna inteligencja mogłaby dokonać analizy dokumentów dostępnych w tychże bazach w zakresie istniejących patentów, a tym samym przyspieszyłoby to wydanie decyzji w sprawie udzielenia lub odmowy udzielenia patentu bądź o umorzeniu postępowania ze względów formalnych. Wykorzystanie sztucznej inteligencji w zakresie weryfikacji tych baz danych oraz dokumentacji zgłoszeniowej znacząco skróci czas postępowania patentowego. Pozytskane dane z analizy programów Urząd Patentowy RP może użyć do wezwania do uzupełnienia lub poprawienia zgłoszenia wynalazku.

²² *eOLF* – akronim, gra słów – *epoline online filing* – zgłaszanie elektroniczne wynalazków w systemie elektronicznego zgłaszania opracowanym przez Europejski Urząd Patentowy.

²³ Statusy dotyczące wynalazków i wzorów użytkowych w postępowaniu przed Urzędem Patentowym RP.

²⁴ Bazy danych Urzędu Patentowego RP.

4. PRZESŁANKI WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA

Wszczęcie postępowania patentowego następuje wyłącznie na podstawie złożenia wniosku do Urzędu Patentowego RP przez zgłaszającego bądź jego pełnomocnika, tj. rzecznika patentowego. Istnieje możliwość złożenia zgłoszenia w wersji papierowej lub elektronicznej.

Ustawa prawo własności przemysłowej zawiera szczegółową regulację dotyczącą między innymi wymogów formalnych zgłoszenia. Ponadto warunki te zostały doprecyzowane w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych²⁵.

Zgłaszający wnosi do Urzędu Patentowego RP podanie o udzielenie ochrony patentowej na konkretny wynalazek. Natomiast Urząd Patentowy RP ma obowiązek rozpatrzyć oraz dokonać rozstrzygnięcia. Sztuczna inteligencja znakomicie mogłaby wspomóc prace techniczno-administracyjne leżące po stronie Urzędu, procedurę w sprawie udzielania patentu na wynalazek i wspomnianych wcześniej etapów postępowania patentowego.

Dodatkowo w przypadku, gdy zgłaszający chce skorzystać z uprzedniego pierwszeństwa, konieczne jest złożenie odpowiedniego oświadczenia oraz dołączenie dowodu potwierdzającego pierwszeństwo²⁶. Takim dowodem może być zarówno dokument potwierdzający zgłoszenie wynalazku w innym państwie, jak i wystawienie wynalazku na wystawie międzynarodowej. Składana dokumentacja zgłoszeniowa powinna uwzględniać zasady języka polskiego, zaś terminologia i oznaczenia powinny być jednolite w całym zgłoszeniu²⁷.

W przypadku złożenia zgłoszenia wynalazku w wersji papierowej wyżej wymienione części odpowiednio zdigitalizowane mogą zostać przesłane do analizy przez algorytmy. Dzięki temu Urząd Patentowy

²⁵ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. Nr 102, poz. 1119 ze zm.).

²⁶ Art. 35 ust. 1 p.w.p.

²⁷ § 12 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych.

mógłby uzyskać badanie formalnoprawne zgłoszenia wynalazku, co dałoby dane do sporządzenia zawiadomienia o przeszkodach do udzielenia prawa wyłącznego i podjęcia decyzji o odmowie udzielenia ochrony patentowej.

Szczególnym elementem zgłoszenia wynalazku jest jego opis. Artykuł 33 ust. 1 p.w.p. stanowi, że opis wynalazku powinien przedstawiać wynalazek na tyle jasno i wyczerpująco, aby znawca na podstawie tego opisu mógł go urzeczywistnić. Tak więc opis wynalazku powinien zawierać tytuł wynalazku, określenie dziedziny techniki, przedstawienie znanego zgłaszającemu stanu techniki oraz przedstawienie przedmiotu rozwiązania, w tym także przykład realizacji lub stosowania wynalazku. Z tego wynika, że opis wynalazku ma zawierać „receptę”, na podstawie której można osiągnąć efekt w postaci rozwiązania zagadnienia technicznego. Opis jest niezbędny dla Urzędu Patentowego RP, który będzie analizować istotę wynalazku w celu sprawdzenia, czy spełnia on kryteria udzielenia ochrony patentowej²⁸.

Na podstawie opisu konieczne jest sporządzenie sprawozdania o stanie techniki. W tym zakresie sztuczna inteligencja może zostać znakomicie wykorzystana. Obecnie jej wykorzystywanie nie jest rozwinięte, wymaga wdrożenia odpowiednich rozwiązań informatycznych.

Przygotowana dokumentacja zgłoszeniowa powinna być maksymalnie dostosowana do wymogów formalnych, ponieważ od tego zależy zakres oczekiwanej ochrony patentowej, a tym samym pewność obrotu gospodarczego. Ponadto ułatwia ściganie naruszeń prawa w tym zakresie oraz umożliwia zainteresowanym ocenę stanu techniki²⁹. Poszczególne elementy zgłoszenia nie mogą zawierać treści sprzecznych z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami³⁰. Zastosowanie sztucznej inteligencji w zakresie formalnym wydaje się bardzo trafne. Analiza poszczególnych elementów zgłoszenia wynalazku (podanie, opis, zastrzeżenia patentowe, skrót opisu, rysunki) w zakresie poprawności formalnej skróci czas trwania procedury i wyeliminuje błędy w podej-

²⁸ Wyrok WSA w Warszawie z 25 marca 2004 r., II SA 3449/02, «Lex» nr 150629.

²⁹ B. KURZĘPA, E. KURZĘPA, *Ochrona własności intelektualnej. Zarys problematyki*, Toruń 2010, s. 135.

³⁰ A. MICHALAK, *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 111.

mowanych decyzjach w sprawie o udzieleniu patentu na wynalazek. Ponadto niezastąpione może być wykorzystanie sztucznej inteligencji w zakresie badania ustawowych przesłanek zdolności patentowej (nowości, poziomu wynalazczości, przemysłowego zastosowania). Takie weryfikacje i analizy tychże przesłanek również skrócą czas trwania procedury udzielania patentu na wynalazek.

Ważną kwestią podczas zgłaszania wynalazku w celu uzyskania ochrony patentowej jest wniesienie opłat. Istnieją dwie grupy opłat, tj. opłaty jednorazowe – związane z poszczególnymi czynnościami w postępowaniu oraz opłaty okresowe – determinujące możliwość utrzymywania ochrony³¹. W tym przypadku również można wykorzystać udział sztucznej inteligencji, przyłączając do analizy rachunek bankowy, na który wpływają wszelkie opłaty z tytułu udzielenia patentu i jego ochrony.

W przypadku wykorzystania sztucznej inteligencji w opisanej wyżej procedurze wszczęcia postępowania patentowego koniecznością stanie się wprowadzenie zmian prawnych w ustawie z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej oraz w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych.

5. ZAKOŃCZENIE POSTĘPOWANIA

Zakończenie postępowania patentowego następuje na podstawie decyzji administracyjnej, która rozstrzyga sprawę co do istoty w całości lub w części bądź inaczej kończy sprawę w danej instancji³² należy wyjaśnić pojęcie istoty sprawy w postępowaniu patentowym. Otóż celem i przedmiotem tego postępowania jest rozstrzygnięcie kwestii nabycia prawa wyłącznego przez podmiot żądający jego udzielenia³³. Sztuczna inteligencja mogłaby przygotować treść decyzji administracyjnej w spra-

³¹ Art. 222 ust. 1 p.w.p.

³² Art. 104 § 2 k.p.a.

³³ A. SZAJKOWSKI, *Przedmiot postępowania patentowego*, «Problemy Prawa Wynalazczego i Patentowego» 1/1974, s. 69.

wie udzielenia patentu na wynalazek. Podpisanie decyzji należałoby do uprawnionej osoby, z wykorzystaniem podpisu elektronicznego.

W związku z pisemnym charakterem postępowania patentowego przyjmuje się, że decyzje będą sporządzane i doręczane na piśmie. Co prawda nie ma takiego zapisu ani w ustawie – Prawo własności przemysłowej, ani w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych. Zalecana więc mogłaby być forma elektroniczna, wykorzystująca skrzynki ePUAP.

Zakończenie postępowania patentowego może nastąpić w wyniku dwójakiego rodzaju decyzji administracyjnej. Urząd Patentowy RP może wydać decyzję o umorzeniu postępowania, która nie pociąga za sobą skutku materialnoprawnego, ale nie rozstrzyga ona wprost o przedmiocie postępowania, lecz jedynie formalnie powoduje zakończenie postępowania³⁴. Należy pamiętać, że zasadniczym celem postępowania patentowego jest wydanie decyzji co do istoty sprawy. Urząd Patentowy RP, w toku danego postępowania, przeprowadza pełne badanie po to, aby dysponować określonym zakresem wiedzy dotyczącej przedmiotu zgłoszenia w świetle analizowanego stanu techniki. Dzięki takiej analizie Urząd Patentowy RP wydaje decyzje w sprawie, tj. udziela patentu bądź odmawia jego udzielenia³⁵. Wykorzystanie sztucznej inteligencji przyspieszy procedurę oraz wyeliminuje błędy formalne na tym etapie.

Fakt podjęcia decyzji o odmowie udzielenia patentu podaje się do publicznej wiadomości poprzez jej publikację w Wiadomościach Urzędu Patentowego RP³⁶.

W przypadku gdy spełnione zostaną ustawowe warunki uzyskania patentu, Urząd Patentowy RP wydaje decyzję o udzieleniu patentu³⁷, która kończy postępowanie w sprawie wszczętej w wyniku zgłoszenia wynalazku do Urzędu Patentowego RP, a także wywiera skutek w sferze

³⁴ A. WRÓBEL, M. JAŚKOWSKA, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 670-671.

³⁵ K. CELIŃSKA-GRZEGORCZYK, *Postępowanie patentowe jako szczególne postępowanie administracyjne*, Warszawa 2009, s. 279-280.

³⁶ *Ibidem*, s. 282-287.

³⁷ Art. 52 ust. 1 p.w.p.

administracyjnej oraz w sferze cywilnych praw podmiotowych. Tym samym zgłaszający otrzymuje określoną przepisami prawa wyłączność na korzystanie z wynalazku. Na podkreślenie zasługuje fakt, że decyzja o udzieleniu patentu stanowi zdarzenie cywilnoprawne, zgłaszający nabywa określone uprawnienia³⁸. Udzielenie ochrony patentowej jest uzależnione od uiszczenia opłaty za pierwszy okres ochronny. Warunkuje to w pełni skuteczne wejście do obrotu prawnego decyzji udzielającej tej ochrony.

Udzielenie patentu jest publikowane w Wiadomościach Urzędu Patentowego RP³⁹. Potwierdzeniem udzielenia patentu na wynalazek jest wydanie przez Urząd Patentowy RP dokumentu patentowego⁴⁰ oraz wpisanie go do rejestru⁴¹, jednakże nie może to nastąpić wcześniej niż przed upływem terminu złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy⁴².

Wykorzystanie sztucznej inteligencji może przyspieszyć zakończenie postępowania patentowego oraz ograniczyć liczbę wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy. Tak wykonana analiza w pełni pozwoli podjąć stosowną decyzję w konkretnej sprawie.

6. PODSUMOWANIE

Wzrost gospodarczy uzależniony jest wręcz od sprawnego mechanizmu udzielania ochrony patentowej. Wspomagająca rola sztucznej inteligencji w postępowaniu patentowym może się okazać zbawienna w usprawnieniu procedury, a także obniżeniu kosztów związanych z ochroną patentową. Zmiany cywilizacyjne oraz wykorzystywanie

³⁸ K. CELIŃSKA-GRZEGORCZYK, *op. cit.*, s. 288.

³⁹ Art. 232 ust. 1 p.w.p.

⁴⁰ Art. 54 ust. 1 p.w.p.

⁴¹ Art. 53 p.w.p.

⁴² § 29 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 12 stycznia 2017 r. w sprawie rejestrów prowadzonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 115).

sztucznej inteligencji w coraz szerszym zakresie życia codziennego wymuszają na urzędach używanie algorytmów w zakresie ich zadań.

Obecnie w Polsce liczba zgłoszeń wynalazków oraz udzielanych patentów jest tak niska w porównaniu z innymi krajami, że należy szukać wszelkich metod i sposobów w celu polepszenia tejże sytuacji. Sprawna informatyzacja procedury postępowania patentowego oraz włączenie sztucznej inteligencji mogą wpłynąć pozytywnie na tendencję wzrostu zgłaszanych wynalazków i udzielanych patentów na wynalazki.

Wykorzystanie sztucznej inteligencji w postępowaniu patentowym może okazać się bardzo korzystne podczas analizy dokumentacji zgłoszeniowej wynalazku. Analiza poszczególnych dokumentów pod względem formalnoprawnym, jak również przeszukanie dostępnych baz Urzędu Patentowego RP w zakresie podobieństw w już istniejących prawach ochronnych znacząco skróci czas na wydanie decyzji kończącej sprawę w postępowaniu. Ponadto zwiększy się prawdopodobieństwo uniknięcia pomyłek w zweryfikowaniu przesłanek zdolności patentowej, jakie powinien spełniać wynalazek, aby mógł być chroniony patentem.

Problemem w zakresie wykorzystania AI (ang. *artificial intelligence*) może okazać się brak ukształtowanych aspektów prawnych związanych ze sztuczną inteligencją. Jest to duże wyzwanie przed ustawodawstwami i prawnikami sztucznej inteligencji. Nieunikniona będzie nowelizacja ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej oraz jej aktów wykonawczych. Wiele tych zmian przyczyni się do zwiększenia składanych zgłoszeń dotyczących patentu na wynalazek oraz zwiększenia liczby udzielanych patentów.

Sztuczna inteligencja jest nowym wyzwaniem dla Urzędu Patentowego RP. Niebawem powszechność jej wykorzystywania zostanie włączona na każdym etapie procedur administracyjnych. Prawo patentowe w Polsce czeka gruntowna rewolucja, związana nie tylko z ujednocnieniem przepisów patentowych, lecz także z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, wspomagającej procedurę w aspekcie techniczno-administracyjnym, mającej na celu uproszczenie i skrócenie czasu postępowania patentowego.

WPŁYW SZTUCZNEJ INTELIGENCJI NA POSTĘPOWANIE W PRZEDMIOCIE UDZIELENIA PATENTU NA WYNAŁAZEK

Streszczenie

W artykule przedstawiono procedurę udzielania ochrony patentowej w kontekście polskich przepisów z uwzględnieniem wykorzystania sztucznej inteligencji. Prawo patentowe jest jedną z głównych dziedzin prawa własności przemysłowej i definiowane jako zespół norm prawnych regulujących stosunki związane z ochroną patentową, dotyczącą innowacji technicznych, w tym w szczególności wynalazków. Kształtowanie ochrony patentowej ma swoje bezpośrednie przełożenie na rozwój gospodarki oraz dobrobytu w kraju. Podnoszenie świadomości wśród społeczeństwa w tym zakresie przysparza wymierne korzyści dla państwa. Usprawnienie tej procedury poprzez udział sztucznej inteligencji w zakresie przede wszystkim analizy dokumentacji zgłoszeniowej zasadniczo skróci czas oczekiwania na rozstrzygnięcie sprawy, a tym samym zwiększy liczbę składanych zgłoszeń na wynalazki.

PATENT PROCEDURE WITH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Summary

The article describes the Polish procedure for the grant of a patent involving the use of artificial intelligence. Patent law is one of the main areas of industrial property law and is defined as a set of legal provisions regulating patent protection and concerning new technologies, especially inventions. The type of patent protection a country has impacts on its economic growth and prosperity. Raising social awareness in this area brings a substantial return for the state. The enhancement of this procedure by applying artificial intelligence especially for data processing should shorten the waiting time for the settlement of applications for a patent, and encourage more inventors to submit an application for a patent.

Słowa kluczowe: wynalazek; patent; postępowanie patentowe; sztuczna inteligencja.

Keywords: invention; patent; patent procedure; artificial intelligence.

Literatura

- CELIŃSKA-GRZEGORCZYK K., *Postępowanie patentowe jako szczególne postępowanie administracyjne*, Warszawa 2009.
- DEREŃ A.M., *Zarządzanie własnością intelektualną w transferze technologii*, Warszawa 2014.
- DU VALL M., *Prawo patentowe*, Warszawa 2008.
- HAYES P.J., MORGENSTERN L., *On John McCarthy's 80th Birthday*, [w:] *Honor of His Contribution*, «AI Magazine» 28.4/2007, s. 93-102.
- KRÓL M., *Nowość i przemysłowa stosowalność jako przesłanki patentowalności w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Glosa” 3/2010, s. 95-103.
- KURZĘPA B., KURZĘPA E., *Ochrona własności intelektualnej. Zarys problematyki*, Toruń 2010.
- MARKIEWICZ R., *Sztuczna inteligencja i własność intelektualna*, [w:] *100 lat ochrony własności przemysłowej w Polsce. Księga jubileuszowa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej*, red. A. ADAMCZAK, Warszawa 2018, s. 1434-1458.
- MICHAŁAK A., *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Warszawa 2016.
- NOWIŃSKA E., PROMIŃSKA U., SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA K., *Własność przemysłowa i jej ochrona*, Warszawa 2014.
- SZAJKOWSKI A., *Przedmiot postępowania patentowego*, «Problemy Prawa Wynalazczego i Patentowego» 1/1974, s. 64-73.
- SZEW C., *Prawo własności przemysłowej*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 14A, red. R. SKUBISZ, Warszawa 2017, s. 551-586.
- SZEW C., JYŻ G., *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2011.
- WRÓBEL A., JAŚKOWSKA M., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2018.
- ZAWADZKA Z., *Prawo patentowe*, [w:] *Prawo własności intelektualnej*, red. J. SIEŃCZYŁO-CHLABICZ, M. RUTKOWSKA-SOWA, Z. ZAWADZKA, M. NOWIKOWSKA, *Prawo własności intelektualnej*, Warszawa 2018, s. 561-627.